

Nader onderzoek naar de functie van de bebouwing op het adres Perikweg 97 voor vleermuizen en gierzwaluwen

In het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Nader onderzoek naar de functie van de bebouwing op het adres Perikweg 97 voor vleermuizen en gierzwaluwen

In het kader van de Wet natuurbescherming

In het kader van de Flora- & Faunawet

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel
Opdrachtgever: BJZ.NU
Contactpersoon: dhr. W. Bekke
                              Twentepoort Oost 16a
                              7609 RG ALMELO

Projectnummer en versie: 1244, versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: 11-10-2017
Ligging projectgebied: Perikweg 97 Enschede		

Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten
info@natuurbankoverijssel.nl

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	3
2 Het plangebied.....	3
2.1 Situering.....	3
2.2 Beschrijving van het plangebied.....	3
3 Voorgenomen activiteiten.....	5
3.1 Algemeen.....	5
3.2 Mogelijk effect van de voorgenomen activiteiten op beschermde soorten en/of –nesten.....	5
3.3 Vaststellen van de invloedssfeer.....	5
3.4 Vaststellen van het onderzoeksgebied.....	5
4 Voorgenomen activiteiten.....	6
4.1 Algemeen.....	6
4.2 Mogelijk effect van de voorgenomen activiteiten op beschermde soorten en/of –nesten.....	6
4.3 Vaststellen van de invloedssfeer.....	6
4.4 Vaststellen van het onderzoeksgebied.....	6
5 Het onderzoek.....	7
5.1 Methode.....	7
5.2 Resultaten.....	8
5.3 Wettelijke consequentie.....	10
6 Samenvatting en conclusies.....	11
Bijlage:.....	12

1 Inleiding

Er zijn concrete plannen voor de herontwikkeling van een perceel op het adres Perikweg 97 in Enschede. De bestaande bebouwing wordt gesloopt om plaats te maken voor woningbouw. Op 10 april 2017 heeft een onderzoeker van onderzoeksbureau Natuurbank Overijssel een quickscan natuurwaardenonderzoek uitgevoerd in het plangebied. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen en een nestplaats van de gierzwaluw in te slopen gebouw niet uitgesloten kon worden. Gelet op de bouwstijl vormt het gebouw een potentiële rust- en/of voortplantingslocatie voor de gierzwaluw en vleermuizen.

In de zomer van 2017 heeft een onderzoeker van Natuurbank Overijssel het plangebied onderzocht op de functie van het plangebied voor vleermuizen en de gierzwaluw, specifiek of deze dieren verblijf- en/of voortplantingsplaatsen in de te slopen bebouwing bezetten. Het onderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017 en de soortenstandaard gierzwaluw.

De resultaten van het quickscan natuurwaardenonderzoek zijn gepubliceerd in rapport 1089 van Natuurbank Overijssel (april 2017).

2 Het plangebied

2.1 Situering

Het plangebied is gesitueerd aan de Perikweg 97 in Enschede en wordt aan alle zijden omgeven door stedelijke bebouwing. Het grenst aan de westzijde aan de Perikweg, aan de noordzijde aan de Javastraat, aan de oostzijde aan de Floresstraat en aan de zuidzijde aan woonbebouwing. Op onderstaande kaart wordt de globale ligging van het plangebied aangeduid.

Globale ligging van het plangebied. De ligging van het plangebied wordt met de rode marker aangeduid (bron kaart: Provincie Overijssel).

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing en erfverharding. In het plangebied staan grote fabriekshallen met platte daken en een gebouw welke gedekt is met dakpannen. Het complex van gebouwen is geleidelijk gebouwd waardoor de gebouwen verschillende bouwstijlen hebben. De meest recente gebouwen beschikken over een (holle) spouw, de oudere hallen vermoedelijk niet. Aan de noordzijde van het plangebied staan enkele loofbomen en aan de voorzijde van de meest nieuwe gebouwen liggen enkele borders met heesters. Op onderstaande luchtfoto wordt de begrenzing van het plangebied weergegeven.

Detailweergave en begrenzing van het plangebied (Bron luchtfoto: PDOK).

Impressie van het onderzoeksgebied.

3 Voorgenomen activiteiten

3.1 Algemeen

Het concrete voornemen bestaat om alle bebouwing in het plangebied te slopen en het terrein in te richten voor grondgebonden woningbouw. De volgende activiteiten worden getoetst op relevantie t.a.v. de Wet natuurbescherming:

- Slopen bebouwing
- Bouwrijp maken bouwplaatsen
- Bouwen woningen
- Aanleggen ontsluitingswegen

3.2 Mogelijk effect van de voorgenomen activiteiten op beschermde soorten en/of –nesten

De voorgenomen activiteit heeft mogelijk een negatieve invloed op beschermde soorten en natuurgebied. We onderscheiden de volgende negatieve invloeden:

Mogelijke tijdelijke invloeden:

- Geluid, stof en trillingen tijdens de werkzaamheden

Mogelijke permanente invloeden:

- Mogelijk afname/verdwijnen van beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen en/of jaar rond beschermde nesten;
- Vernielen/verdwijnen van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van beschermde natuurgebieden.

3.3 Vaststellen van de invloedsfeer

Naast een tijdelijk effect in het onderzoeksgebied, kan het voorkomen dat een voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde soorten of beschermd natuurgebied buiten het onderzoeksgebied. Dit noemen we de invloedsfeer. De omvang van de invloedsfeer wordt bepaald door de duur, aard en omvang van de tijdelijke en/of permanente nieuwe situatie. Het effect van de voorgenomen activiteit op een beschermde soort verschilt per soort en/of soortgroep.

Beoordeling van de invloedsfeer van de voorgenomen activiteit:

Bij de beoordeling van de invloedsfeer wordt een mogelijk negatief effect op beschermd gebied door de uitstoot van NO_x, als gevolg van het verbranden van fossiele brandstoffen door een toename van het aantal cv-installaties en autoverkeer, niet meegenomen. Deze beoordeling vindt in een apart onderzoek plaats. Bij de beoordeling van de invloedsfeer wordt alleen gekeken naar de uitvoering van fysieke werkzaamheden zoals sloop en nieuwbouw.

De invloedsfeer van de voorgenomen activiteit wordt als lokaal beschouwd. De voorgenomen activiteiten hebben geen negatief effect op beschermde soorten of beschermd natuurgebied buiten het plangebied. Mogelijk zijn tijdens de werkzaamheden geluid, stof en trillingen waarneembaar buiten het plangebied. Deze effecten zijn incidenteel en kortstondig en zullen niet leiden tot verstoring van beschermde faunasoorten.

3.4 Vaststellen van het onderzoeksgebied

Vanwege de lokale invloedsfeer wordt het onderzoeksgebied gelijk gesteld aan het plangebied.

4 Voorgenomen activiteiten

4.1 Algemeen

Het concrete voornemen bestaat om alle bebouwing in het plangebied te slopen en het terrein in te richten voor grondgebonden woningbouw. De volgende activiteiten worden getoetst op relevantie t.a.v. de Wet natuurbescherming:

- Slopen bebouwing
- Bouwrijp maken bouwplaatsen
- Bouwen woningen
- Aanleggen ontsluitingswegen

4.2 Mogelijk effect van de voorgenomen activiteiten op beschermde soorten en/of –nesten

De voorgenomen activiteit heeft mogelijk een negatieve invloed op beschermde soorten en natuurgebied. We onderscheiden de volgende negatieve invloeden:

Mogelijke tijdelijke invloeden:

- Geluid, stof en trillingen tijdens de werkzaamheden

Mogelijke permanente invloeden:

- Mogelijk afname/verdwijnen van beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen en/of jaar rond beschermde nesten;
- Vernielen/verdwijnen van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van beschermde natuurgebieden.

4.3 Vaststellen van de invloedsfeer

Naast een tijdelijk effect in het onderzoeksgebied, kan het voorkomen dat een voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde soorten of beschermd natuurgebied buiten het onderzoeksgebied. Dit noemen we de invloedsfeer. De omvang van de invloedsfeer wordt bepaald door de duur, aard en omvang van de tijdelijke en/of permanente nieuwe situatie. Het effect van de voorgenomen activiteit op een beschermde soort verschilt per soort en/of soortgroep.

Beoordeling van de invloedsfeer van de voorgenomen activiteit:

De invloedsfeer van de voorgenomen activiteit wordt als lokaal beschouwd. De voorgenomen activiteiten hebben geen negatief effect op beschermde soorten of beschermd natuurgebied buiten het plangebied. Mogelijk zijn tijdens de werkzaamheden geluid, stof en trillingen waarneembaar buiten het plangebied. Deze effecten zijn incidenteel en kortstondig en zullen niet leiden tot versterking van beschermde faunasoorten.

4.4 Vaststellen van het onderzoeksgebied

Vanwege de lokale invloedsfeer wordt het onderzoeksgebied gelijk gesteld aan het plangebied.

5 Het onderzoek

5.1 Methode

Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en veragringsfunctie (type:Peterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Zoom H2n). Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanstelling en gebiedsgebruik.

In totaal zijn vijf verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in juni en juli zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven, het bezoek in augustus voor het vaststellen van een paarverblijf & winterverblijfplaats en het bezoek in september voor het in kaart brengen van mogelijk aanwezige paarverblijven. Het bezoek van 12 augustus is uitgevoerd rond middernacht om eventueel zwerfende vleermuizen (= indicatie voor winterverblijfplaats) vast te kunnen stellen. De toegepaste onderzoeksmethode is gebaseerd op het vleermuisprotocol 2017. In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

Gierzwaluw

Voor het onderzoek naar de gierzwaluw is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een geluidsdrager is de contactroep van de gierzwaluw ten gehore gebracht in het plangebied om een terugroep van een volwassen of jonge vogel vanuit de nestplaats uit te lokken. Daarnaast is overdag en in de avond gepost rondom de gebouwen om in- en uitvliegende vogels vast te kunnen stellen. In het bijzonder is er gepost rond zonsopgang tot een half uur er na omdat volwassen gierzwaluwen tijdens de voortplantingsperiode de nacht doorbrengen in de nestplaats.

bezoekdatum	tijdstip	Doel	Weersomstandigheden
19-6-2017	20:00- 23:30	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies vleermuizen, nestplaatsen gierzwaluw	Half bewolkt, 15°C, droog, wind 2-3 Bft
24-6-2017	13:10 – 14:45	Nestplaatsen gierzwaluw	Bewolkt, droog, 21 °C, wind 2-3 Bft.
1-7-2017	20:00- 21:30	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies vleermuizen, nestplaatsen gierzwaluw	Half bewolkt, 23°C, droog, windstil
10-7-2017	3:10– 5:00	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies vleermuizen	Bewolkt, 18 °C, droog, windstil
12-8-2017	23:50 – 1:20	Winterverblijfplaats vleermuizen	Onbewolkt, 16 °C, droog, windstil
12-9-2017	20:45 – 23:00	Paarverblijfplaats vleermuizen	Half bewolkt, 19 °C, droog, windstil

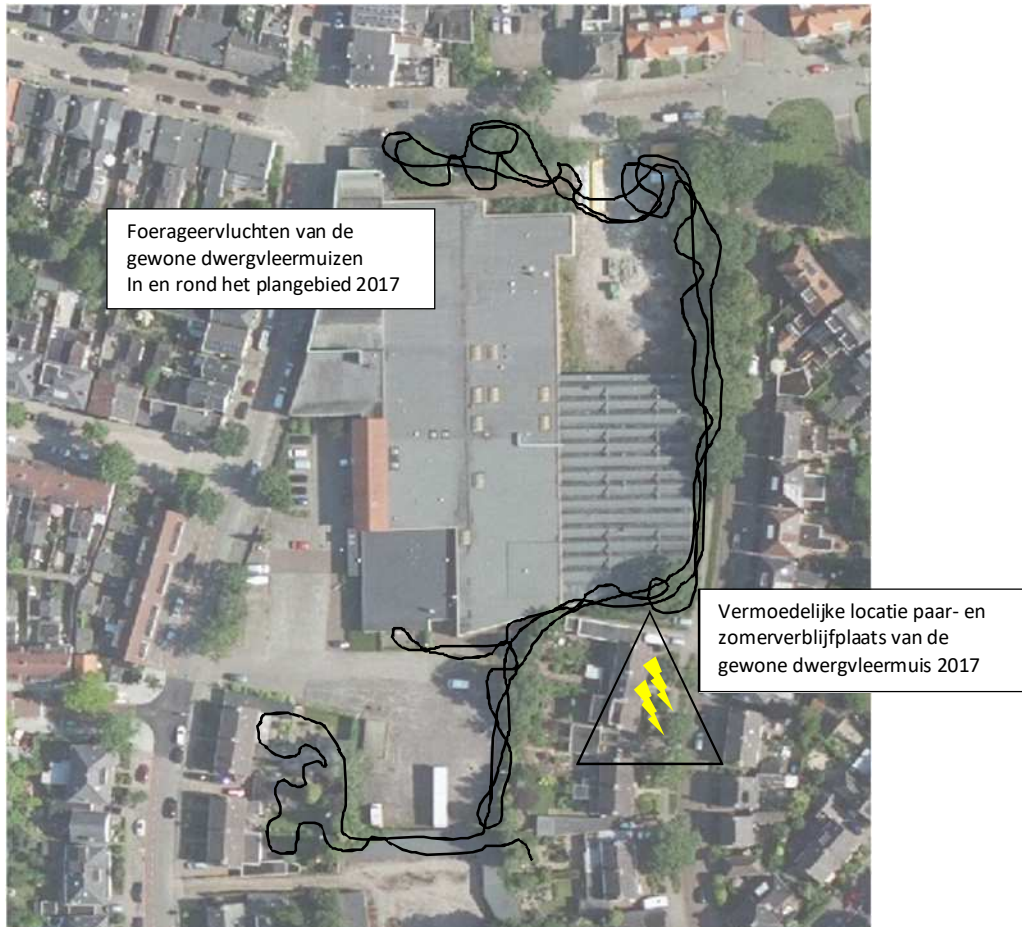
Bezoekschema vleermuis- en gierzwaluwonderzoek in het plangebied.

5.2 Resultaten

Vleermuizen

Tijdens alle bezoeken zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen in het plangebied. Er zijn maximaal drie gewone dwergvleermuizen tegelijkertijd waargenomen in het plangebied terwijl ze foerageerden rond de bebouwing en natuurlijke opslag aan de noord- en oostzijde van het plangebied. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat vleermuizen een verblijfplaats in het plangebied bezetten. Wel is een paar- en vermoedelijke zomerverblijfplaats vastgesteld van de gewone dwergvleermuis, iets ten oosten van het plangebied. Op onderstaande afbeelding worden de waarnemingen van de vleermuizen op kaart gepresenteerd.

Resultaten van het vleermuisonderzoek 2017. Met de zwarte lijn worden de foerageervluchten van de gewone dwergvleermuizen weergegeven zoals die zijn waargenomen tijdens het onderzoek.

Gierzwaluw

Tijdens het bezoek op 19 juni is een invliegende gierzwaluw waargenomen welke een nest bleek te hebben in de buitengevel waarbij de invliegopening direct naast een regenwaterafvoerpijp zat. Tijdens de bezoeken op 1 en 10 juli is er geen in- of uitvliegende gierzwaluw waargenomen, terwijl op 24 juni één voorbeurt van een adult vogel is waargenomen.

Detailopname van de invliegopening van een nestplaats van de gierzwaluw in het plangebied.

Aanduiding van de nestplaats van de gierzwaluw.

Overige soorten

Tijdens het veldbezoek van 12 september zijn enkele zingende struiksprinkhanen in de beplanting in het plangebied waargenomen. Alle faunawaarnemingen zijn toegevoegd aan de NDFF.

Conclusie

Vleermuizen benutten het plangebied als foerageergebied, maar bezetten er geen verblijfplaats. De betekenis van het plangebied als foerageergebied is beperkt. Vleermuizen vliegen hoofdzakelijk over het plangebied tijdens het foerageren rond beplanting net buiten het plangebied. De gierzwaluw bezet een nestplaats in het gebouw.

5.3 Wettelijke consequentie

Vleermuizen

Verblijfplaats

Vleermuizen bezetten geen verblijfplaats in het plangebied. Het slopen van de bebouwing leidt niet tot wettelijke consequenties in het kader van de Wet natuurbescherming. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing in het kader van de Wnb aangevraagd te worden.

Foerageergebied

Het plantgebied maakt onderdeel uit van het foerageergebied van 1-3 gewone dwergvleermuizen. Deze vleermuizen foerageren rond de bebouwing en de beplanting. De functie van het plangebied als foerageergebied blijft behouden na uitvoering van de voorgenomen activiteiten. Voorgenomen activiteiten leiden niet tot het verwonden (verzwakken) van vleermuizen of het verstoren (verlaten) van verblijfplaatsen. De voorgenomen activiteiten leiden niet tot wettelijke consequenties in het kader van de Wet natuurbescherming. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing in het kader van de Wnb aangevraagd te worden.

Vliegroute

Het plangebied vormt geen verbindende schakel in een vliegroute van vleermuizen. Het herontwikkelen van het plangebied leidt niet tot wettelijke consequenties in het kader van de Wet natuurbescherming. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing in het kader van de Wnb aangevraagd te worden.

Gierzwaluw

Nestplaatsen van de gierzwaluw zijn jaarrond beschermd en mogelijk alleen met een ontheffing verstoord en/of vernield worden. Er kan geen ontheffing verkregen worden om gierzwaluwen te verwonden of te doden omdat de voorgenomen activiteit niet wordt beschouwd als een wettelijk belang.

Een ontheffing voor het verstoren/vernielen van de nestplaats van de gierzwaluw kan verkregen worden indien voldaan wordt aan voorwaarden zoals gesteld in de Wet natuurbescherming. Dat houdt onder andere in dat vervangende nestplaatsen aangeboden moeten worden, zowel tijdens de ontwikkelfase als in de definitieve fase. Concreet houdt dat in dat er tijdelijke kasten moeten worden geplaatst en dat er duurzame nestplaatsen opgenomen moeten worden in de nieuwbouwplannen.

Gierzwaluwen zijn plaatstrouw en het kan enige tijd duren voordat gierzwaluwen nieuwe nestplaatsen accepteren, maar er zijn in- en opbouwkasten verkrijgbaar, specifiek voor de gierzwaluw. Eenmaal ontdekt, accepteren gierzwaluwen deze nieuwe nestplaatsen eenvoudig.

6 Samenvatting en conclusies

In de zomer van 2017 is de functie van het plangebied voor vleermuizen en de gierzwaluw onderzocht. Daarbij is specifiek gelet op de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen en nestplaatsen van de gierzwaluw in de te slopen bebouwing omdat mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen en gierzwaluwen als gevolg van de voorgenomen activiteiten verloren gaan.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat vleermuizen geen verblijfplaats bezetten in de te slopen bebouwing, maar dat de gierzwaluw een nestplaats bezet in een buitengevel. Vooraf werd rekening gehouden met de aanwezigheid van een nestplaats in het dakvlak, met name onder de dakpannen.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de daarvoor geldende protocollen en zijn onder gunstige weersomstandigheden uitgevoerd.

Het slopen van bebouwing leidt tot wettelijke consequenties in het kader van de Wet natuurbescherming omdat de nestplaats van de gierzwaluw jaarrond beschermd is. Er moet een ontheffing aangevraagd worden bij de Provincie Overijssel om het gebouw te mogen slopen. Voorwaarde voor het verkrijgen van deze ontheffing is het aanbieden van tijdelijke- en duurzame nestplaatsen in het plangebied.

Het aanvragen van een ontheffing is een tijdrovende bezigheid die vaak 4-6 maanden tijd vergt. Geadviseerd wordt om de aanvraag z.s.m. in te dienen en de tijdelijke kasten te plaatsen voordat de gierzwaluwen terug keren uit hun overwinteringsgebieden en ze zo te laten wennen een de kasten voordat de bebouwing gesloopt wordt.

Bijlage:

Geraadpleegde bronnen

- Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis
- Soortenstandaard gierzwaluw
- Vleermuisprotocol 2017
- Handleiding broedvogels inventariseren (Sovon)

Geraadpleegde internetpagina's:

- <http://www.vleermuizenindestad.nl>
- <http://www.zoogdiervereniging.nl>
- <http://www.sovon.nl>
- <http://gierzwaluwbescherming.nl>